

ORIGINAL ARTICLE

The Relationship between Amharic Reading Self-concept and Reading Comprehension Achievement on Grade Seven Students

Ephriem Tiruneh (Ph.D.)¹

Abstract

The general objective of this research was to investigate the relationship between Amharic reading self-concept and reading comprehension achievement. To achieve this objective, grade 7th students of Community School were selected using purposive sampling technique. Data were collected using reading self-concept questionnaire and reading comprehension test. The data were analyzed using descriptive statistics, Pearson correlation coefficient and Simple linear Regression. The result of reading comprehension score showed that students' reading comprehension level was very low. There was a statistically significant relationship ($P= 0.010$) which is found between the students' reading self-concept and their reading comprehension achievement. Similarly, reading self-concept ($P= 0.015$) was found as the highest predictor of students' reading comprehension achievement. From the findings, it was recommended that teachers should understand the relationship between reading self-concept and reading comprehension to improve their students' reading comprehension achievements.

Keywords: Reading Self-concept, Reading Comprehension Achievement

አጠቃሎ

የዚህ ጥናት ዐቢይ ዓላማ በተማሪዎች የማንበብ ግለግንዛቤና በአንብቦ የመረዳት ችሎታ መካከል ያለውን ተዛምዶ መፈተሽ ነበር። ይህን ዓላማ ለማሳካትም በጎንደር ከተማ የጎንደር ዩኒቨርሲቲ የማሳበረሰብ ትምህርት ቤት በዓላማ ተኮር ንጥና ተመርጧል። በዚህ ትምህርት ቤት በ2013 ዓ.ም. ተመዝግበው የሰባተኛ ክፍል ትምህርታቸውን የሚከታተሉ ተማሪዎች በዓላማ ተኮር ንጥና ተመርጠዋል። እንዲሁም መረጃዎቹ በጽሑፍ መጠይቅና በአንብቦ መረዳት ፈተና ተሰብስበዋል። የተሰበሰቡት መጠናዊ መረጃዎች በገላጭ ስታቲስቲክስ፣ በፒርሰን የተዛምዶ ማሳያ ቀመርና በነጠላ ድህረት ትንተና ተተንትነዋል። በውጤት ትንተናው መሠረትም የሰባተኛ ክፍል ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ዝቅተኛ እንደሆነ የውጤት ትንተናው አሳይቷል። እንዲሁም በተማሪዎች የማንበብ ግለግንዛቤና በአንብቦ የመረዳት ችሎታ መካከል ጉልህ ተዛምዶ ($P= 0.010$) እንዳለ ውጤቱ አመልክቷል። እንዲሁም የማንበብ ግለግንዛቤ ($P= 0.015$) የተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታን ለመተንበይ ጉልህ ድርሻ እንዳለው የውጤት ትንተናው አሳይቷል። ስለሆነም መምህራን የተማሪዎችን የማንበብ ግለግንዛቤና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ትስስር እንዳላቸው አውቀው፣ ንባብን በሚያስተምሩበት ወቅት የተማሪዎችን የማንበብ ግለግንዛቤ ግምት ውስጥ ማስገባት እንደሚኖርባቸዋል አጥኝው ይጠቁማል።

ቁልፍ ቃላት፡ የማንበብ ግለግንዛቤ፣ አንብቦ የመረዳት ችሎታ

¹ Department of Amharic Language and Literature, University of Gondar, Ethiopia
* Corresponding author- Email: ephriem.tiruneh@gmail.com

This journal is licensed under a creative common Attribution-Noncommercial 4.0. It is accredited to the University of Gondar, College of Social Sciences and Humanities.

DOI: <https://dx.doi.org/10.4314/erjssh.v10i2.3>

1. መግቢያ

የማንበብ ክህል ለሰው ልጅ ሕይወት የሰኬት መሠረት በመሆኑ በተለያዩ ትምህርት እርከኖች እየተሰጠ ይገኛል። ሰዎች ቋንቋን ለመማር ከሚያስገድዷቸው ምክንያቶች አንዱ ማንበብ ነው። Rider & Colmar (2005)፣ Matovu (2012)፣ Hall (2014)፣ Courtenay (1992)፣ Chapman, Tunmer & Prochnow (2000) እንደሚሰረዱትም፣ ጥሩ የማንበብ ችሎታ በትምህርት ቤት፣ በስራ ቦታም ሆነ በማኅበራዊ ሕይወት እጅግ መሠረታዊ ጉዳይ ነው።

ከዚህ ጋር በተያያዘ Hall (2014) እንደሚሉት ተማሪዎች ማንበብን በተለይም ደግሞ የአንብቦ መረዳት ክህልን መማርና ማዳበር መቻላቸው በተለይ በመጀመሪያ ደረጃ ትምህርት ቤት ቆይታቸው ወቅት እውን እንዲያደርጓቸው ከሚጠበቅባቸው አካዳሚያዊ ስኬቶች መካከል ዋናው ነው።

የማንበብ ክህል ከአንደኛ ደረጃ የመጀመሪያ እርከን አብይ የትምህርት ግቦች አንዱ ነው (ትምህርት ሚኒስቴር፣ 2006)። በዚህ እርከን ተማሪዎች ማንበብ እንዲችሉ ሰፊ ጊዜና ትኩረት ተሰጥቷቸው ይግባሉ። በዚህም ምክንያት በኋለኛው የትምህርት ቆይታቸው ለመማር የሚረዱባቸውን የማንበብ ክህል ያዳብራሉ። በእርከኑ የተማሪዎቹ የማንበብ ክህል ከዳበረ፣ በቀጣይ የትምህርት ጊዜያቸው ራሳቸውን ችለው ሰፊና ውስብስብ ምንጫዎችን በማንበብ ውጤታማ ይሆናሉ ማለት ነው (Odonnell & Margo, 1999)። በተቃራኒው የማንበብ ክህላቸው በዚህ እርከን ካልዳበረ ግን፣ ቀጣይ የትምህርት ጊዜያቸው አድካሚ፣ አስቸጋሪና ውጤታማነቱ የቀነሰ ይሆናል (Hornerya, Marjorie, Danielle, Rhonda & Alexander, 2014; Beausang, 2008)። ለዚህም ማሳያው በመጀመሪያ ደረጃ የትምህርት እርከናቸው ዝቅተኛ የማንበብ ክህል የነበራቸው ተማሪዎች የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ውጤታቸውም ዝቅተኛ ሆኖ መገኘቱ ነው። ከዚህ አኳያ በአንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ውስጥ የማንበብ ክህልን በተሻለ መንገድ ማስተማር እጅግ በጣም መሠረታዊ፣ አስፈላጊና ብዙ ጥረት ሊደረግበት የሚገባ ተግባር ነው (ዘላለም 2009)።

አንብቦ መረዳት በንባብ ትምህርት ውስጥ ወሳኝ ክህል ሲሆን፣ ማንኛውም አንባቢ በንባብ ተግባር ውስጥ ማከናወን ያለበት ጉዳይ ነው (Pikulski & Chard, 2005; Beausang, 2008)። አንብቦ መረዳት መረጃ በመሰብሰብ፣ ልምድን በማደራጀት፣ እንዲሁም ሌላውንም ዓለም ለማወቅ ውጤታማ ተግባራት የሚፈጥርና መማርን የተሳካ ለማድረግ የሚረዳ የንባብ ትምህርት አብይ ግብ ነው (Willingham, 2007; Beausang, 2008)። አንብቦ መረዳት ጽሑፍ ላይ በመመስረት አንባቢው ብቻ መረዳትን የሚተገብርበት ተግባር ሲሆን፣ ተግባሩም አንድን ዓረፍተነገር በማንበብ ላይ ብቻ የሚያቆም ሳይሆን፣ አንድን ዓረፍተ ነገር ከሌላው ዓረፍተ ነገር ጋር አያይዞ መረዳትን ሁሉ ይጠይቃል።

አንብቦ መረዳት የማንበብ ትምህርት የመጨረሻ ግብ እንደመሆኑ መጠን፣ ተማሪዎች ማንበብን መማር እየቀነሱ በማንበብ መማርን በሚጀምሩበት ጊዜ የአንብቦ መረዳት ክህላቸው የዳበረ ሊሆን ይገባል። በኢትዮጵያ ከዘመናዊ ትምህርት በፊት ጀምሮ የማንበብ ክህልን የማስተማር ልምድ ቢኖርም (McNab, 1989)፣ የፌደራሉ የትምህርት ሚኒስቴር በሃገራችን እ.ኤ.አ. ከ2000 ዓ.ም. ጀምሮ በየአራት ዓመቱ በሚያደርገው የመጀመሪያ ደረጃ ትምህርት ሀገር አቀፍ ጥናት እ.ኤ.አ. በ2000፣ በ2004 እና በ2007 ዓ.ም. የተከናወኑት የጥናት ግንቶች የአንደኛ ደረጃ ተማሪዎች የአፍ መፍቻ ቋንቋ አንብቦ መረዳት ችሎታ ዝቅተኛ ደረጃ ላይ እንደሚገኝ ተረጋግጧል (EGRA, 2010)።

ሰዲድ (2007) በአማርኛ ቋንቋ አፍፈት የሆኑ የአራተኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ ባከናወኑት ጥናት፣ 69.2 የሚሆኑት ተማሪዎች

በአንብቦ መረዳት፣ 64.3 የሚሆኑት ደግሞ በአቀላጭ ማንበብ ክህሎት ለክፍል ደረጃው ከተቀመጠው ብቃት በታች መገኘታቸውን አረጋግጠዋል። ከዚህ በተጨማሪ በሀገረ አቀፋ ዋናት እንደተጠቀሰው፣ እ.ኤ.አ. በ2000 ዓ.ም. 64.25 ተማሪዎች ዝቅተኛውን የደረጃውን ንባብ ክህሎት ያሟሉ ሲሆን፣ እ.ኤ.አ. በ2013 ዓ.ም. ግን ዝቅተኛውን መስፈርት ማሟላት የቻሉት 42.96 ያህል ተማሪዎች ብቻ እንደሆኑ ተረጋግጧል (Piper, 2010)።

በአጠቃላይ ዋናቸው የሚጠቀሙት የመጀመሪያ ደረጃ ትምህርት ቤት ተማሪዎች በአፍ መፍቻ ቋንቋቸው ለማንበብም ሆነ አንብቦው ለመረዳት እንደሚችሉ ነው። የዚህ የማንበብም ሆነ አንብቦ የመረዳት ችግር ከማንበብ ብልሃቶችና ከክህሎት ማስተማሪያ ዘዴዎች ጋር ብቻ እንዳልሆነና ሌሎች ተላውጦዎች እንዳሉ (Chapman et al., 2000) ይገልጻሉ። ይህም ተማሪዎች ስለማንበብ ከሚኖራቸው ግለግንዛቤ ጋር ሊያያዝ ይችላል።

ተማሪው የማንበብ ክህሎትን በብቃት እንዳያዳብር የሚያደርጉ ተላውጦዎች (variables) በርካታ ናቸው። ማንበብ አእምሯዊ ሂደት በመሆኑ በተለይም አፈክቲቭ ክፍሎች (affective components) በማንበብ ክህሎት ላይ ከፍተኛ ተጽዕኖ እንደሚያሳርፉ (Nistawati, 2018) ይገልጻሉ። እንደ እኚህ ተመራማሪ አገላለጽ፣ ማንበብ በተማሪው ግላዊ ባህርይ፣ ተማሪው ለመማር ባለው ዝንባሌ (learning tendency)፣ አእምሯዊ ብስለት (intellectuality) እና ስሜታዊ (emotion) ምክንያቶች ተጽዕኖ ያርፍበታል። አያይዘውም እነዚህ መለያ ባህርያት (characteristics) የውስጥ መገለጫ (feature) ተደርገው እንደሚታዩና በይበልጥ ከግለሰብ ተፈጥሯዊ ባህሪ (personal nature) እና ተሰጥኦ (talent) ጋር ተያያዥነት እንዳላቸው ያብራራሉ።

Abdi & Asadi (2015) የጠቀሷቸው Sterick (1980) በማቴሪያሎች፣ በስልጥናት (techniques)፣ በስነልቦናዊ ትንታኔ (linguistics analysis) የሚመጣው ስኬት አነስተኛ እንደሆነና ከፍተኛ ስኬት የሚመጣው አዕምሮ ውስጥ በሚከናወነው ነገርና ክፍል ውስጥ በተማሪዎች መካከል በሚደረገው መስተጋብር (interaction) ነው የሚል አሙኑንነት (assumption) ምሁራን በመያዛቸው ምክንያት በአሁኑ ሰዐት በቋንቋ መማር ሂደት ውስጥ አእምሯዊና አፈክቲቭ የሆኑ ተላውጦዎችን ማዋናት የተመራማሪዎቹ ፍላጎት እየሆነ መምጣቱን ይገልጻሉ። በዚህም የተነሳ በውጭ ሀገራት አፈክቲቭ ተላውጦዎች የተመራማሪዎችን ትኩረት በመሳብ በስፋት መጠናት ከጀመረ ሁለት አስርት ዓመታት ቢቆጠሩም (Hall, 2014)፣ በኢትዮጵያ ግን በተለይ ከቋንቋ መማር ሂደት ጋር በተያያዘ ብዙም አልተሂደበትም ማለት ይቻላል።

የማንበብ ግለግንዛቤ እርስ በርስ የተያያዙ የሶስት ክፍሎች ጥምር (ማለትም፤ የማንበብ ተግባራትን ስለማከናወናቸው የሚሰማቸውን ብቃት፣ ስለማንበብ ተግባራት ክብደትና ቅለት ያላቸውን እይታ እና ስለማንበብ ያላቸው አመለካከት) ውጤት ሲሆን፣ በቋንቋ መማር ማስተማር ሂደት በርካታ ጠቀሜታዎች እንዳሉት (Chapman & Tunmer, 1997) ይገልጻሉ። ተማሪዎች ስለማንበብ ያላቸው ግለግንዛቤ በማንበብ ክህሎት በሚኖራቸው ችሎታ ላይ የራሱ ሚና አለው (Beausang, 2008; Rider & Colmar, 2005; Baker & Wigfield, 1999)።

ከዚህ ጋር በተያያዘ Chapman et al. (2000) እና Deeba & Farooq (2016) የማንበብ ግለግንዛቤ፣ ተማሪዎች ከማንበብ ክህሎት ጋር በተያያዘ ስለራሳቸው ብቃት፣ ችሎታና አረዳድ፣ ባጠቃላይ ምንባብን በተመለከተ ስለራሳቸው ያላቸውን ግምት የሚመለከት እንደሆነ ያስረዳሉ።

የማንበብ ግለግንዛቤ በተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ተጽዕኖ እንዳለው (Rider & Colmar, 2005; Marsh, 2006; Marsh et al., 2002, 1999) ሲገልጹ፣ በሌላ በኩል Guay et al. (2003) የማንበብ ግለግንዛቤ የአንብቦ መረዳት ችሎታ በቀጥታ አንዱ በሌላው ላይ እርስ በርስ ተጽዕኖ እንደሚደራረጉ ሁሉ ያስረዳሉ። እንዲሁም በCourtenary (1992) የተጠቀሱት Purkey (1970) ባደረጉት ጥናት በማንበብ ግለግንዛቤና በማንበብ ችሎታ መካከል ተከታታይ የሆነ መስተጋብር እንዳለና አንዱ በአንዱ ላይ በቀጥታ ተጽዕኖ እንደሚኖረው ድምዳሜ ላይ ደርሰዋል። Matovu (2012) እና Nistawati (2018) በበኩላቸው ተማሪዎች ስለማንበብ ያላቸው ግለግንዛቤ በማንበብ ችሎታቸው ላይ ተጽዕኖ ያለው መሆኑን አስከረው ይገልጻሉ።

Rider & Colmar (2005) ተማሪዎች ስለማንበብ ባላቸው ግለግንዛቤና በአንብቦ መረዳት ችሎታ መካከል ተዛምዶ ያለ መሆን አለመሆኑን ለማረጋገጥ በሶስተኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ ባካሄዱት ጥናት፣ በተማሪዎች የማንበብ ግለግንዛቤና በአንብቦ መረዳት ችሎታቸው መካከል ጉልህ የሆነ አዎንታዊ ተዛምዶ ያለ መሆኑን፣ እንዲሁም የማንበብ ግለግንዛቤ የተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት ችሎታ ለመተንበይ ከፍተኛ ድርሻ እንዳለው አረጋግጠዋል። ከዚህ በተጨማሪም Hall (2014) 102 በሚደርሱ የሶስተኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ ባደረጉት ምርምር፣ በተማሪዎች የማንበብ ግለግንዛቤና በአንብቦ መረዳት ችሎታቸው መካከል ተዛምዶ እንዳለና የማንበብ ግለግንዛቤም የተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት ችሎታን በመተንበይ ረገድ ጉልህ ድርሻእንዳለው በጥናታቸው አረጋግጠዋል። ከዚህ በተቃራኒ ደግሞ በNistawati (2018) የተጠቀሱት While (2013) ም በተማሪዎች የማንበብ ግለግንዛቤና በአንብቦ መረዳት ችሎታቸው መካከል ትስስር እንደሌለ በምርምራቸው ጠቁመዋል።

Chapman et al. (2000) እና Niatawati (2018) በማንበብ ግለግንዛቤና በአንብቦ የመረዳት ችሎታ መካከል ትስስር መኖሩን ለመፈተሽ ባካሄዱት ጥናት፣ በተማሪዎች የማንበብ ግለግንዛቤና በአንብቦ መረዳት ችሎታቸው መካከል ጉልህ ግንኙነት ያለ መሆኑን፤ እንዲሁም የማንበብ ግለግንዛቤ በተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ተጽዕኖ እንዳለው ጠቁመዋል። በተቃራኒው Strain et al, (1983) በማንበብ ግለግንዛቤና በአንብቦ መረዳት ችሎታ መካከል የሚኖረውን ተዛምዶ ለማጥናት ጥሩ አንባቢ በሆኑና ባልሆኑ የሶስተኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ ባካሄዱት ጥናት፣ ጥሩ የማንበብ ችሎታ ባላቸውና በሌላቸው ተማሪዎች መካከል ጉልህ የሆነ የማንበብ ግለግንዛቤ ልዩነት እንዳልታየና በማንበብ ግለግንዛቤና በማንበብ ችሎታ መካከል ተዛምዶ የሌለ መሆኑን አረጋግጠዋል።

Chapman & Tunmer (1997) የማንበብ ግለግንዛቤና አንብቦ መረዳት ችሎታን የመረመሩ ጥናቶችን ከልሰው እንዳቀረቡት፣ የማንበብ ግለግንዛቤ የተማሪዎችን አንብቦ መረዳት ችሎታ በከፍተኛ ሁኔታ ለመተንበይ አስችሏል (ለምሳሌ፤ Marsh, 1997, 1990; Song & Hattie, 1989; Kurtz-Coster & Scheider, 1994; Borkowski & Maxwell, 1991)። በተቃራኒው Courtenary (1992) የተጠቀሱት Huitt (1999)፣ Boersma (2018) እና McIntire & Drummond (1997) እና Nistawati (2018) ዋቢ ያደረጓቸው While (2013) የማንበብ ግለግንዛቤ የተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ በመተንበይ ረገድ ጉልህ ድርሻ እንደሌለው በጥናታቸው ማረጋገጣቸውን ይገልጻሉ።

በማንበብ ክሂደት ላይ የሚታዩትን ክፍተቶች ለመሙላት በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ በየጊዜው በተደረጉ ሀገረኛ ጥናቶች፣ በትውሬዊ ዘዴ ማስተማር (ዘላለም፣ 2009)፣ በሚናለዋጭ ዘዴ ማስተማር (ዘውዱ፣ 2008)፣ ተራክቧዊ የንባብ ክሂደት ማስተማሪያ ሞዴልን መጠቀም (የኔሰው፣ 1990)፣ ትብብራዊ የመማር ዘዴን መጠቀም (ተስፋ፣ 2010)፣ ቶፕዳውን የንባብ ማስተማሪያ ሞዴልን መጠቀም (እንግዳ፣ 1992)፣ ሂደታዊ የንባብ ማስተማሪያ ዘዴን መጠቀም (የኔውብ፣ 2004) የሚሉ በመፍትሔነት ቢቀርቡም፣ ችግሩ እየሰፋ እንጂ በተማሪዎች የማንበብ ክሂደት መሻሻል ላይ ይህ ነው የሚባል መሠረታዊ ለውጥ አልመጣም።

ይህ መፍትሔ ያልተበጀለት ክፍተት መኖሩ በክላሳ ላይ ተጨማሪ ጥናት ማድረግን የሚጋብዝ መሆኑን ያመለክታል። በማንበብ ክላሳ ትምህርት ወቅት የተማሪዎች የማንበብ ግለግንዛቤ በአንብቦ የመረዳት ችሎታቸው ላይ ተጽዕኖ እንደሚያሳርፍ ተረድቶ፣ የተማሪዎችን የማንበብ ግለግንዛቤ ግምት ውስጥ ማስገባት ተገቢ ይመስላል። በርግጥ ለተማሪዎች የማንበብ ችሎታ መዳከም ምክንያት የማንበብ ብልሃቶችን ካለመጠቀም ወይም መምህራኑ ከሚጠቀምባቸው ማስተማሪያ ዘዴዎች ብቻ እንዳልሆነና ሌሎችም ተላውጦዎች እንዳሉ ቀደም ሲል ተገልጿል። ለምሳሌ ያህል፤ Nistawati (2018)፣ Rider & Colmar (2005) እና Hall (2014) ተማሪዎቹ በማንበብ ክላሳ ዙሪያ የሚኖራቸው ግለግንዛቤ የአንብቦ መረዳት ችሎታቸውን ስኬታማ ሊያደርገው ወይም ሊያደናቅፈው እንደሚችል ጠቁመዋል። Tuz-Zahara, Manzoor & Imran (2010) እና Hornerya et al. (2014) በበኩላቸው ተማሪዎቹ በንባብ ትምህርት ውጤታማ እንዲሆኑ መምህራን ተማሪዎቻቸው በማንበብ ዙሪያ የሚኖራቸውን ግለግንዛቤ የሚያድግበትን ስልት መቀየስ እንዳለባቸው ያስገነዝባሉ። ስለዚህ የተማሪዎችን የማንበብ ግለግንዛቤ ማጥናት ለማንበብ ክላሳቸው አስፈላጊ ይሆናል። ስለሆነም ተማሪዎች ስለማንበብ ያላቸውን ግለግንዛቤ ከአንብቦ መረዳት ችሎታቸው ጋር አዛም ያማጥናቱ ወደፊት በክላሳ መምሪ ማስተማር ላይ የራሱን አስተዋጽኦ ያደርጋል ብሎ አጥኝው ያምናል።

ጠቅለል ባለ መልኩ አጥኝውን በዚህ ርዕስ ጉዳይ ላይ ጥናት እንዲካሄድ መነሻ የሆኑት መሠረታዊ ምክንያቶች የሚከተሉት ናቸው፡ የመጀመሪያው በማንበብ ክላሳ ዙሪያ በውጭ ሃገራትም ሆነ በሀገር ውስጥ የተካሄዱት ጥናቶች ችግሮች እንዳሉ መጠቆማቸው፣ ሁለተኛው አሁን አሁን አንዳንድ የሀገር ውስጥ ተመራማሪዎች እና በተለያዩ ትምህርት ቤቶች የሚያስተምሩ መምህራን በተማሪዎቹ የማንበብ ችሎታ ላይ ይህ ነው የማይባል ስር የሰደደ ችግር እንዳለ አምርረው ሲናገሩ በመደመጣቸውና አጥኝውም ይህንን ጉዳይ ከመምህራኑ በኋላ መደበኛ ውይይት ማረጋገጥ በመቻሉ፣ ሶስተኛ እስከ ችርብ ጊዜ ድረስ የተማሪዎች የማንበብ ችሎታ እምብዛም መሆኑ የሚታወቅ ቢሆንም፣ በተለይ በአማርኛ ቋንቋ ተማሪዎች ስለማንበብ ያላቸው ግለግንዛቤ በተናጠልም ሆነ በተቀናጀ መልኩ አለመጠናቀቅ አራተኛ በማንበብ ትምህርት ጊዜ ተማሪዎቹ ስለማንበብ ያላቸውን ግለግንዛቤ ግምት ውስጥ ማስገባት የሚኖረውን ጠቀሜታ በሚመለከት፣ ስለማንበብ ባላቸው ግለግንዛቤና በአንብቦ መረዳት ችሎታቸው መካከል በሚኖረው ተዛምዶ ላይ ያተኮሩ ጥናቶች በሀገር ውስጥ አለመጠናቀቅና በውጭ ሀገራት በተከናወኑ ምርምሮችም የሚታየው ውጤት ወጥኝ የሚይታይበት መሆኑ የሚሉት ናቸው። ስለዚህም የተማሪዎችን የማንበብ ግለግንዛቤ ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር ያለውን ተዛምዶ መመርመር እስካሁን በክላሳ ዙሪያ የሚታየውን ችግር ለመቅረፍ ያስችላል።

ጥናቱ የተማሪዎች የማንበብ ግለግንዛቤና አንብቦ የመረዳት ችሎታ ተዛምዶ ምን እንደሚመስል በሰባተኛ ክፍል ተተካሪነት የመፈተሽ ዓላማ የነበረው ሲሆን፣ ይህ ስራ በማንበብ ክላሳ በኩል የሚስተዋለውን ክፍተት የሚሞላ አማራጭ የመፍትሄ ሐሳብ ሊያስገኝ ይችላል የሚለው ሐሳብም አጥኝውን በርዕስ ጉዳይ ላይ እንዲያተኩር ገፋፍቶታል።

በተጨማሪም ጥናቱ ይዘት የተነሳው ጭብጥ እስካሁን በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ችሎታ ዙሪያ ከተሰሩ ጥናቶች የተለየ በመሆኑ ወጥ ጥናት (original) እንደሚሆን ይታሰባል። በተለይም የተማሪዎች የማንበብ ችሎታ አጠያያቂ በሆነበት በዚህ ወቅት ይህንን ጥናት ማካሄድ አስፈላጊነቱን የጎላ ያደርገዋል።

ይህ ጥናት ከቦታና ከትምህርት ቤት አኳያ ያተኮረው በጎንደር ከተማ በሚገኘው በዓላማ ናሙና በተመረጠው በጎንደር ዩኒቨርሲቲ የማህበረሰብ ትምህርት ቤት ላይ ነው። የክፍል ደረጃው በዓላማ ተኮር ንሞና፣ እንዲሁም በጠቅላይ ናሙና በተመረጡ አራት የመማሪያ ክፍሎች የሰባተኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ ያተኮረ ነው። የጥናቱም ዋና ዓላማ በሰባተኛ ክፍል ተተካሪነት በተማሪዎች የማንበብ ግለግንዛቤና በአንብቦ መረዳት ችሎታቸው መካከል የሚኖረውን ተዛምዶ መመርመር ነበር። በዚህም መሠረት ጥናቱ

የሚከተሉትን ጥያቄዎች ለመመለስ ሞክሯል፤

የተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታ ምን ይመስላል?

በተማሪዎች የማንበብ ግለግንዛቤና በአንብቦ መረዳት ችሎታ መካከል ተዛምዶ አለ?

የተማሪዎች የማንበብ ግለግንዛቤ የተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታን የመተንበይ ድርሻ ምን ያህል ነው? የሚሉት ናቸው።

2. የጥናቱ ንድፍና የአጠናን ዘዴ

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በሰባተኛ ክፍል ተተኪነት የተማሪዎችን የማንበብ ግለግንዛቤና አንብቦ የመረዳት ችሎታ ተዛምዶን መመርመር ነው። ጥናቱ ዓላማውን ከግብ ለማድረስ የተከተለው የአጠናን ዘዴ መጠናዊ ሲሆን፣ በዓይነቱም ተዛምዷዊ (correlational) ምርምር ነው።

2.1. የጥናቱ ተሳታፊዎች

በጎንደር ከተማ ከሚገኙት የመንግሥት ትምህርት ቤቶች መካከል በጎንደር ዩኒቨርሲቲ የማኅበረሰብ ትምህርት ቤት በዓለማ ተኮር ንሞና ተመርጧል። ዓለማ ተኮር ንሞና ተግባራዊ የተደረገበት ምክንያት አጥኚው ለተዛማጅ ስራ ወደ ትምህርት ቤቱ በሄደበት ወቅት ችግሩን በዚህ የክፍል ደረጃ ተማሪዎች ላይ በመመልከቱና ይህንንም ከመምህራኑ ጋር በአመደበኛ ውይይት ማረጋገጥ በመቻሉ ነው። በዚህ ትምህርት ቤት በ2013 ዓ.ም. በመማር ላይ የነበሩ አራት የሰባተኛ ክፍል የተማሪዎች ክፍሎች በጠቅላላ ንሞናዘዴ ተመርጠዋል። በአራቱም መማሪያ ክፍሎች 160 ተማሪዎች ብቻ የነበሩ ሲሆን፣ ሁሉም በጥናቱ ተሳታፊ ሆነዋል።

2.2. የመረጃ መሰብሰቢያ መሣሪያዎች

የጥናቱን ዓላማ መሠረት በማድረግ መረጃ እንዲያስገኙ የተመረጡት የመረጃ መሰብሰቢያ መሣሪያዎች የማንበብ ግለግንዛቤ የጽሑፍ መጠይቅ (Reading Self-concept Questionnaire) እና የአንብቦ መረዳት ፈተና ናቸው። የጽሑፍ መጠይቅ ተግባራዊ የተደረገው የተማሪዎችን የማንበብ ግለግንዛቤ ለመለካት ሲሆን፣ መጠይቁም የተማሪዎችን የማንበብ ግለብቃት (Competancy belief)፣ ተማሪዎቹ ስለማንበብ ተግባራት ክብደትና ቅለት ያላቸውን እይታ (Expectancy level) እና የማንበብ አመለካከትን (Reading Attitude) የሚመለከቱ ጥያቄዎችን አቅፎ የያዘ ነው።

መጠይቁ አምስት ደረጃዎች ባሉት ሊከርት ስኬል (Likert Scale) የተሰናዳ 27 ዝግ ጥያቄዎች ያሉት ሲሆን፣ ተማሪዎቹ እያንዳንዱን ጥያቄ በማንበብ ምን ያህል በሐሳቦቹ እንደሚስማሙ ከቀርበላቸው አምስት አማራጮች ማለትም፣ ከከፍተኛ ወደ ዝቅተኛ በቅደም ተከተል በጣም እስማማለሁ (5)፣ እስማማለሁ (4)፣ መወሰን አልቻልኩም (3)፣ አልስማማም (2) እና በጭራሽ አልስማማም (1) መካከል አንዱን በመምረጥ መልስ የሚሰጡበት ነው።

የጽሑፍ መጠይቁን ተገቢነትና አስተማማኝነት ለመፈተሽ ጥናቱ ከመካሄዱ በፊት በጎንደር ዩኒቨርሲቲ በዘርፉ ሦስተኛ ዲግሪ ባላቸው የቋንቋ መምህራን ተገምግሞ የተሰጡትን ማሻሻያዎች መሠረት በማድረግ እንደገና ተዘጋጅቶ በጎንደር ከተማ በተጠኝነት ባልተመረጡ በዚንግስ አካዳሚ ትምህርት ቤት እየተማሩ ባሉ 45 የሰባተኛ ክፍል ተማሪዎች ተሞልቶ ተመልሷል። ተማሪዎቹ የሰጧቸው መልሶችና አስተያየቶች መነሻ በማድረግም ግልጽ ላይሆኑ ወይም ሊያደናግሩ ወይም ሊያጠራጥሩ ይችላሉ ተብለው የተገመቱ ቃላትንና ሃረጎችን በመለወጥና በማስተካከል ለመጨረሻ ጊዜ ተሻሽሎ ተዘጋጅቷል። በዚህም የዘርፉ ባለሙያዎችን ግምገማና አስተያየት መሠረት በማድረግም የጽሑፍ መጠይቁን ተገቢነት (Validity) ለማረጋገጥ ተሞክሯል። ይህ ከተጠናቀቀ በኋላ የጽሑፍ መጠይቆቹ በተጠኝዎች ብዛትና ልክ ተዘጋጅቶ በመማሪያ ክፍል ውስጥ እንዳሉ ለተጠኝዎች ታድሎ እንዲሞሉ

ተደርጓል። ይህም አሰራር የተመረጠበት ምክንያት ተጠኝዎቹ መጠይቁን ሲሞሉ ሃሳብ እንዲያለዋወጡ ለመቆጣጠርና የመረጃውን አስተማማኝነት ለመጠበቅ ሲባል ነው። ተማሪዎቹ መጠይቁን ከመሙላታቸው በፊት በመጀመሪያው ገጽ ላይ ስለዓላማውና ስለአሞላሉ በተመለከተ የተጻፈውን አንብበው ግልጽ ያልሆነላቸውን እንዲጠይቁ እድል ተሰጥቷል። ከዚያም በክፍል ውስጥ እንዳሉ ሞልተው እንደጨረሱ መጠይቁ በአጥኝው ተሰብስቧል። የጽሑፍ መጠይቁ አስተማማኝነትም (Reliability) በክሮምባክ አልፋ ዘይ (chronbach alpha) ለማረጋገጥም ተሰልቶ የጽሑፍ መጠይቁ አስተማማኝነት $\alpha = 0.825$ ሆኖ ተገኝቷል። ይህም ውጤት ከ0.7 በላይ ስለሆነ የጽሑፍ መጠይቁ አስተማማኝ መሆኑ ተረጋግጧል።

ሁለተኛው የጥናቱ የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ አንብቦ የመረዳት ፈተና ነው፤ የፈተናው ዋና ዓላማ የተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ ለማወቅ ነው። ፈተናው 20 የምርጫ ጥያቄዎችን የያዘ ሲሆን፣ ለአንብቦ መረዳት ዓላማ የተዘጋጀው ምንባብና የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን ተገቢነት ለማረጋገጥ ከአምስተኛ እስከ ስምንተኛ ክፍል በሚያስተምሩ ሁለት የአማርኛ ቋንቋ መምህራንና ዩኒቨርሲቲ በሚያስተምሩ ሁለት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተገምግሟል። እነዚህ መምህራን በሰጡት አስተያየት መሠረትም አስፈላጊው ማሻሻያ ተደርጎባቸዋል። የፈተናውን አስተማማኝነት ለማወቅ ጥናቱ በማይከናወንበት በኪንግስ አካዳሚ ትምህርት ቤት በሚማሩ የሰባተኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ ፈተናው የተከናወነ ሲሆን፣ የፈተናው አስተማማኝነትም በእኩል ክፋይ ዘይ (Split half method) ተሰልቶ የፈተናው አስተማማኝነት ውጤት 0.709 ሆኖ በመገኘቱ፣ ፈተናው አስተማማኝ መሆኑ ተረጋግጧል። ከዚያም ተማሪዎቹ በመማሪያ ክፍላቸው እንዳሉ ታህሳስ 21 ቀን 2013 ዓ.ም. ከቀኑ 8:00-9:00 የማንበብ ግለግንዛቤን የጽሑፍ መጠይቅ የሞሉ ሲሆን፣ በመጨረሻም የአንብቦ መረዳት ፈተናውን በአጥኝው አማካይነት እንዲፈተኑ ተደርጓል። የፈተና ወረቀቱም ከ100% ታርጟል።

2.3. የመረጃ አተናተን ዘይ

በጽሑፍ መጠይቁ እና በአንብቦ መረዳት ፈተናው የተሰበሰበው መረጃ ተለይቶ በSPSS V.23 ከተመዘገበ በኋላ በገላጭ ስታትስቲክስ፣ በፐርሰን የተዛምዶ ማሳያ ቁመር (Pearson Correlation Coefficient) እና በነጠላ ድህረት ትንተና (Simple Linear Regression) ተተንትኗል።

3. የውጤት ትንተናና ማብራሪያ

በዚህ ክፍል ለጥናቱ የተሰበሰቡትን መረጃዎች መሠረት በማድረግ የጥናቱ ውጤት ትንተናና ማብራሪያ በቅደም ተከተል ይቀርባሉ።

3.1. የውጤት ትንተና

የዚህ ጥናት አንደኛው መሠረታዊ ጥያቄ “የተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታ ምን ይመስላል?” የሚል ነበር። ይህን ጥያቄ ለመመለስ የተማሪዎቹ የአንብቦ መረዳት ፈተና በገላጭ ስታትስቲክስ በአማካይ ተተንትኗል፤ ትንተናው እንደሚያሳየውም ተማሪዎቹ ያስመዘገቡት አማካይ ውጤት /36/ ሆኗል። ይህም ውጤት ትምህርት ሚኒስቴር 80 እና ከዚያ በላይ የሚመዘገብ ውጤት ከፍተኛ፣ ከ50 እስከ 79 ባለው ውስጥ የሚመዘገብ ውጤት አማካይ ሲባል፣ ከ50 በታች የሚመዘገብ ውጤት ደግሞ ዝቅተኛ እንደሚባል ባስቀመጠው መስፈርት መሠረት የተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታ ዝቅተኛ ደረጃ ላይ እንደሚገኝ ይጠቁማል።

ሁለተኛው መሠረታዊ ጥያቄ “በተማሪዎች የማንበብ ግለግንዛቤና በአንብቦ መረዳት ችሎታ መካከል ተዛምዶ አለን?” የሚል ነበር። ይህን ጥያቄ ለመመለስ የተሰበሰበው መረጃ በፐርሰን የተዛምዶ ማሳያ ቁመር ተተንትኗል፤ ውጤቱም በሰንጠረዥ 1

እንደሚከተለው ተመልክቷል።

ሰንጠረዥ 1፣ ተማሪዎች ስለማንበብ ያላቸው ግለግንዛቤና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ተዛምዶ በፒርሰን የተዛምዶ ማሳያ

ተለዋዋጭ		የማንበብ ግለግንዛቤ	አንብቦ የመረዳት ችሎታ
የማንበብ ግለግንዛቤ	የፒርሰን ተዛምዶ (r)	1	.204**
	የጉልህነት ደረጃ ብዛት (N)	160	160
አንብቦ የመረዳት ችሎታ	የፒርሰን ተዛምዶ (r)	.204**	1
	የጉልህነት ደረጃ ብዛት (N)	160	160

**P < 0.01 (2-tailed)

ሰንጠረዥ 1 በማንበብ ግለግንዛቤና በተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ መካከል ጉልህ ተዛምዶ መኖሩን ያሳያል። መረጃው በፒርሰን የተዛምዶ ማሳያ ቀመር ተሰልቶ በማንበብ ግለግንዛቤና በአንብቦ የመረዳት ችሎታ መካከል ጉልህ ተዛምዶ መኖሩን ውጤቱ ($r = 0.204$, $P = 0.010$) አሳይቷል። ይህም ተማሪዎች ስለማንበብ ያላቸው ግለግንዛቤና አንብቦ የመረዳት ችሎታ ግንኙነት እንዳላቸው ያሳያል። በሰንጠረዥ ከሰፊው መረጃ መረዳት እንደሚቻለው በሁለቱ ተለዋዋጮች መካከል ያለው የተዛምዶ ጥንካሬ መጠን ($r = 0.204$) መካከለኛ ደረጃ ላይ እንደሚገኝና የተዛምዶ ዓይነቱም አዎንታዊ እንደሆነ ነው። ይህም ተማሪዎች ማንበብን በተመለከተ የሚኖራቸው ግለግንዛቤ እያደገ በመጣ ቁጥር አንብቦ የመረዳት ችሎታቸውም አብሮ እየጎለበተ ይመጣል ብሎ ማሰብ ይቻላል።

የዚህ ጥናት ሰነድ ስለተኛው መሠረታዊ ጥያቄ “የተማሪዎች የማንበብ ግለግንዛቤ አንብቦ የመረዳት ችሎታን የመተንበይ ድርሻው ምን ያህል ነው?” የሚል ነበር። ጥያቄውን ለመመለስ መረጃው በነጠላ ድህረት የትንተና ዘዴ ተተንትኗል። ውጤቱም በሰንጠረዥ 2 እና 3 እንደሚከተለው ተመልክቷል።

ሰንጠረዥ 2፣ በተማሪዎች የማንበብ ግለግንዛቤና በአንብቦ የመረዳት ችሎታ መካከል ያለውን ተዛምዶ የመተንበይ ደረጃ አመለካከት ሞዴል

የሞዴል ማጠቃለያ (Model Summary)

ሞዴል (Model)	ሀብረ ተጋርቶ (R)	የተጋርቶ መጠን (R Square)	ምጥን የተጋርቶ መጠን (Adjusted R Square)	የመደበኛ ስህተት መጠን (Std. Error of the Estimate)
1	.192 ^a	.037	.051	10.860

ተንባይ፣ (Constant)፣ የማንበብ ግለግንዛቤ

ሰንጠረዥ 2 ተማሪዎች ለማንበብ ክሂል ያላቸው ግለግንዛቤ አንብቦ የመረዳት ችሎታን በመተንበይ ረገድ ያለውን የተጋርቶ መጠን ውጤት ($R^2 = 0.037$) ና የምጥን ተጋርቶ መጠን ውጤት (0.051) ሞዴሉ የማንበብ ግለግንዛቤ የተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታን በመተንበይ ረገድ ያለውን የተስማሚነት ደረጃ ጥንካሬን ያመለክታል።

እንደ Muijs (2004) አገለጽ፣ የተጋርቶ መጠኑ ዋጋ ከ0.1 ካነሰ በሞዴሉ ተንባይ ተለዋዋጭ የጥገኛ ተለዋዋጭ ውጤትን በመተንበይ ረገድ ያለው አቅም ደካማ ይሆናል። ከ0.1-0.3 ከሆነ የትንበያ አቅም መጠነኛ ይሆናል። ውጤቱ ከ0.31-0.5 ድረስ ሲሆን ደግሞ መካከለኛ የትንበያ አቅም ይኖረዋል። ሞዴሉ ጠንካራ የሆነ የትንበያ አቅም የሚኖረው የሞዴሉ የተጋርቶ መጠን ውጤት ከ0.5 በላይ ሲሆን ነው። በሰንጠረዥ የሰፈረው መረጃ የተጋርቶ መጠን ውጤቱ ($R^2 = 0.037$) ነፃ ተለዋዋጭ የአንብቦ መረዳት ችሎታን ውጤት በመተንበይ ረገድ ያለው የመተንበይ ብቃት ደካማ መሆኑን ከማሳየቱም በላይ የማንበብ ግለግንዛቤ በአንብቦ የመረዳት ችሎታ ውጤት ላይ 5.1% ያህል ተጽዕኖ ማሳደሩን ያመለክታል። በዚህ ደካማ የመተንበይ ብቃትም በአንብቦ የመረዳት ችሎታ ላይ ያለው የተጽዕኖ መጠን ምን ያህል ጉልህ እንደሆነ በቀጣዩ ሰንጠረዥ ውጤቱ ተተንትኖ ቀርቧል።

ሰንጠረዥ 3፤ የማንበብ ግለግንዛቤ በአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ያለው የተጽዕኖ መጠን

ኮፊሸንት (Coefficients^a)

ሞዴል (Model)	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	የ“t” ዋጋ	ጉልህነት Sig.
	B	መደበኛ ስህተት	ቤታ (Beta)		
የማንበብ ግለግንዛቤ	0.344	0.140	0.192	2.460	0.015

ሀ. ጥገኛ ተለዋዋጭ፤ አንብቦ የመረዳት ችሎታ

ሰንጠረዥ 3 ተንባይ ተለዋዋጭ (የማንበብ ግለግንዛቤ) በአንብቦ የመረዳት ችሎታ (ጥገኛ ተለዋዋጭ) ላይ የሚያሳድረውን የተጽዕኖ መጠን ውጤት ያሳያል። በዚህም በሰንጠረዥ ላይ በ“B” ረድፍ የተቀመጠው ውጤት የተንባይ ተለዋዋጭን የተጽዕኖ መጠንን ያመለክታል።

በሰንጠረዥ የተገለጸው ቁጥር የተንባይ ተለዋዋጭ ውጤት በአንድ ቁጥር ሲያድግ፣ የጥገኛው ተለዋዋጭ ውጤት በምን ያህል ነጥብ እንደሚያድግ ወይም እንደሚቀንስ ያሳያል። የሰንጠረዥ ውጤት አሉታዊ (negative) ሲሆን፣ በተገለጸው ቁጥር ልክ የጥገኛው ተለዋዋጭ ውጤት ይቀንሳል። ውጤቱ አዎንታዊ (positive) ሲሆን ደግሞ የጥገኛው ተለዋዋጭ ውጤት በተገለጸው ቁጥር ልክ ያድጋል። በዚህ ረገድ የሰንጠረዥ ውጤት የማንበብ ግለግንዛቤ ($B = 0.344$) ሆኗል። በመሆኑም የዚህ ነፃ ተለዋዋጭ ውጤት ባደገ ቁጥር የአንብቦ መረዳት ችሎታም እያደገ እንደሚሄድ ያመለክታል።

ከላይ በተጠቀሰው መሠረት ነፃ ተለዋዋጭ በአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ተጽዕኖ ቢኖረውም፣ የተጽዕኖው መጠን ግን ጠንካራ አይደለም። በሰንጠረዥ ከሰፈረው መረጃ ማየት እንደሚቻለው፣ የማንበብ ግለግንዛቤ ውጤት በ1 ነጥብ ከፍ ሲል፣ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ውጤት በ0.344 ነጥብ ከፍ ይላል።

ከፍ ሲል የተዘረዘረው የነፃ ተለዋዋጭ ውጤት የተጽዕኖውን የጥንካሬ ደረጃ አይነግረንም። ይህንን የሚነግረን የቤታ (Beta) ውጤት ነው። ቤታ ( ) የነፃ ተለዋዋጭ የጥንካሬ ደረጃ (effect size) መለኪያ ነው። በቤታ ውጤት መሠረትም የነፃ ተለዋዋጭ ውጤት በጥገኛ ተለዋዋጭ ላይ የበለጠ ጠንካራ ተጽዕኖ እንደሚኖረው ማወቅ ይቻላል። በሞዴሉ የተዘረዘረው የቤታ ማለትም፤ የመደበኛ ድህረታዊ መጣኛ (Standardized regression Coefficients) ውጤት ከ0-0.1 ሲሆን ደካማ፣ ከ0.1-0.3 ሲሆን መጠናኛ፣ ከ0.3-0.5 ሲሆን መካከለኛ እና ከ0.5 በላይ ሲሆን ደግሞ ጠንካራ የሆነ የጥንካሬ ደረጃ እንደሚኖረው Muijs (2004) ይገልጻሉ።

ከላይ በተጠቀሰው መሰረት መሠረት የሰንጠረዥን የቤታ (β) ውጤት ስንመለከት፣ የማንበብ ግለግንዛቤ ($\beta = 0.192$) መጠናኛ ጥንካሬ አለው።

በሰንጠረዥ ላይ የተገለጸው ሌላው ነጥብ ነፃ ተለዋዋጭ በአንብቦ የመረዳት ችሎታ ላይ የሚሳድረው ተጽዕኖ ስታትስቲካዊ ጉልህነት ያለው ወይም የሌለው መሆኑ ነው። ምንም እንኳን በቤታ ( ) የተገኘው ውጤት ከፍ ሲል እንደተገለጸው የተጽዕኖውን ደረጃና ጥንካሬ ቢያመለክትም ይህ ተጽዕኖ ጉልህ መሆኑ የሚረጋገጠው ስታትስቲካዊ ጉልህነት ሲኖረው ነው። በመሆኑም በማንበብ ግለግንዛቤ ($P = 0.015$) የተገኘው ውጤት ስታትስቲካዊ ጉልህነት እንዳለው በሰንጠረዥ የሰፈረው መረጃ ያመለክታል። ከዚህ አኳያ የማንበብ ግለግንዛቤ በአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ የጎላ አስተዋፅኦ አለው።

3.2. የውጤት ማብራሪያ

የጥናቱን መረጃዎች በመተንተን ረገድ በመጀመሪያ የታየው የአንብቦ መረዳት ፈተናው ውጤት ነው። በዚህም የተገኘው የአንብቦ መረዳት ፈተና አማካይ ውጤት /26/ ሆኗል። ይህም ከ50 በታች የተመዘገበ ዝቅተኛ ውጤት በመሆኑ የተማሪዎቹ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ዝቅተኛ ደረጃ ላይ እንደሚገኝ የውጤት ትንተናው ይጠቁማል። ይህም ከሰዒድ (2007)፣ ከPiper (2010) እና EGRA (2010) የጥናት ግኝቶች ጋር ተደጋጋፊነት አሳይቷል።

የተማሪዎችን የማንበብ ግለግንዛቤና አንብቦ የመረዳት ችሎታ ተዛምዶን በተመለከተ ከትንተናው ውጤት መረዳት እንደተቻለውም በማንበብ ግለግንዛቤና በአንብቦ መረዳት ችሎታ መካከል ጉልህ ተዛምዶ መኖሩ (ሰንጠረዥ 1) ተረጋግጧል። በመሆኑም የተማሪዎች የማንበብ ግለግንዛቤና አንብቦ የመረዳት ችሎታቸው ተዛምዶ እንዳላቸው ጥናቱ ጠቁሟል። የተገኘው ውጤትም ከRider & Colmar (2005)፣ Hall (2014)፣ Chapman et al. (2000) እና Niatawati (2018) የጥናት ውጤት ጋር ተደጋጋፊነት ሲያሳይ፣ ከStrain et al. (1983) እና Niatawati (2018) የባ. ካደረጉት ከWhile (2013) የጥናት ውጤት ጋር ግን ተቃርኖ አሳይቷል።

በመጨረሻም የማንበብ ግለግንዛቤ የተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ ለመተንበይ የተለየ ድርሻ ያለው መሆኑን የጥናቱ የትንተና ውጤት (ሰንጠረዥ 2) አመልክቷል። በዚህም መሠረት የማንበብ ግለግንዛቤ በአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ተጽዕኖ የማሳረፍ ጥንካሬው ደረጃ ደካማ ቢሆንም፣ የማንበብ ግለግንዛቤ በተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታ ላይ ያለው ተጽዕኖ ስታትስቲካዊ ጉልህነት እንዳለው (ሰንጠረዥ 3) ተረጋግጧል። በመሆኑም የማንበብ ግለግንዛቤ የአንብቦ መረዳት ችሎታን

መተንበይ እንደሚችል ጥናቱ አሳይቷል። ይህ ውጤትም የማንበብ ግለግንዛቤ አንብቦ የመረዳት ችሎታን የመተንበይ ጉልህ ድርሻ አለው ከሚለው ከRider & Colmar (2005)፣ Hall (2014)፣ Chapman et al. (2000) እና Niatawati (2018)፣ እንዲሁም Chapman & Tunmer (1997) ከልሰው ካቀረቧቸው የጥናት ውጤቶች ጋር ተደጋጋፊነት ሲኖረው፣ በCourtenary (1992) ከተጠቀሱት Huitt (1999)፣ Boersma (2018)፣ McIntire & Drummond (1997) እና በNiatawati (2018) ከተጠቀሱት While (2013) የጥናት ውጤቶች ጋር ግን ተቃርኖ አሳይቷል።

4. ማጠቃለያ

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በሰባተኛ ክፍል ተተኪሪነት በተማሪዎች የማንበብ ግለግንዛቤና አንብቦ የመረዳት ችሎታ መካከል ያለውን ተዛምዶ መመርመር ነበር።

በዚህ መሠረት በመጀመሪያ ተጠኝዎችና የመረጃ መሰብሰቢያ መሣሪያዎች ተመርጠዋል። ተጠኝዎቹ 160 የሚሆኑ የጎንደር ዩኒቨርሲቲ ማኅበረሰብ ትምህርት ቤት የሰባተኛ ክፍል ተማሪዎች ነበሩ። ለጥናቱ የመረጃ መሰብሰቢያነትም የማንበብ ግለግንዛቤ የጽሑፍ መጠይቅና የአንብቦ መረዳት ፈተና ተግባራዊ ሆነዋል።

ለጥናቱ የተሰበሰቡትን መረጃዎች መሠረት በማድረግም የሰባተኛ ክፍል ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ዝቅተኛ ደረጃ ላይ እንደሚገኝ የጥናቱ ውጤት አሳይቷል።

በተማሪዎች የማንበብ ግለግንዛቤና በአንብቦ የመረዳት ችሎታ መካከል ያለውን ተዛምዶ በተመለከተ ደግሞ በማንበብ ግለግንዛቤና በአንብቦ መረዳት ችሎታ መካከል ጉልህ ተዛምዶ ያለ መሆኑን ውጤቱ ($r = 0.204$, $P = 0.010$) አመለክቷል።

ሌላው በዚህ ጥናት የውጤት ትንተና ላይ ትኩረት ተሰጥቶት የነበረው ጉዳይ የማንበብ ግለግንዛቤ የተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ ለመተንበይ የተለየ ድርሻ ያለው መሆን አለመሆኑን መፈተሽ ነው። የትንተና ውጤቱም የማንበብ ግለግንዛቤ ($P = 0.015$) የተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ የመተንበይ ጉልህ ድርሻ ያለው መሆኑን አሳይቷል።

5. መደምደሚያ

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በሰባተኛ ክፍል ተተኪሪነት የተማሪዎችን የማንበብ ግለግንዛቤና አንብቦ የመረዳት ችሎታ ተዛምዶ መመርመር ነበር። ከዚህ በመነሳትም የጥናቱን ትንተናና ውጤት መሠረት በማድረግ ከሚከተሉት መደምደሚያዎች ላይ ተደርጏል።

የጥናቱ ውጤት እንዳመለከተው የሰባተኛ ክፍል ተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታቸው ዝቅተኛ ሆኖ ተገኝቷል። ይህም የሆነው ምናልባት ተማሪዎች ስለማንበብ ያላቸው ግለግንዛቤ በቂ ካለመሆኑ የተነሳ ሊሆን ይችላል።

የማንበብ ግለግንዛቤንና የተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ ተዛምዶ በተመለከተ፣ በማንበብ ግለግንዛቤና በአንብቦ የመረዳት ችሎታ መካከል ጉልህ ተዛምዶ ታይቷል። ለዚህ ምክንያቱ የማንበብ ግለግንዛቤ የተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ችሎታ ለማሳደግ የላቀ ድርሻ ያለው መሆኑን ነው። ይህም የተማሪዎች የማንበብ ግለግንዛቤ ከአንብቦ የመረዳት ችሎታቸው ጋር ጥብቅ ትስስር ያለው መሆኑን ስለሚያሳይ በንባብ ትምህርት ሂደት መምህራን የተማሪዎችን የማንበብ ግለግንዛቤ በማጎልበት ላይ ቢሰሩ መልካም ነው

የሚል አንድምታን ያሳያል።

በመጨረሻም የተማሪዎች የማንበብ ግለግንዛቤ አንብቦ የመረዳት ችሎታቸውን በመተንበይ ረገድ ጉልህ ደረጃ ያለው መሆኑ ታይቷል። ይህም ተማሪዎቹ ስለማንበብ ያላቸው ግለግንዛቤ ከአንብቦ የመረዳት ችሎታ ጋር ትስስር ያለው መሆኑን ስለሚያሳይ በንባብ ትምህርት ሂደት መምህራን የማንበብ ግለግንዛቤ ያለውን የተጽዕኖ ደረጃ ከግምት ባስገባ መንገድ ትምህርቱን ቢያከናውኑ መልካም ነው የሚል አንድምታን ያሳያል።

6. References (የዋናዎች ዝርዝር)

- Abdi, H., & Asadi, B. (2015). A synopsis of researches on teachers' and students' beliefs about language learning. *International Journal on Studies in English Language and Literature (JSELL)*, 3(4), 104-114.
- Baker, L., & Wigfield, A. (1999). Dimensions of children's motivation for reading and their relations to reading activity and reading achievement. *Reading Research Quarterly*, 34, 452-468.
- Beavsag, M. (2008). A Study of the Relationship between Self-Concept of Reading and Achievement in Reading among Primary School Pupils. *Irish Educational Studies*, 15(1), 271-276.
- Chapman, J. W., Tunmer, W. E., & Prochnow, J. E. (2000). Early reading-related skills and performance, reading self-concept, and the development of academic self-concept: A longitudinal study. *Journal of Educational Psychology*, 92, 703-708.
- Chapman, J. W., & Tunmer, W. E. (1997). A longitudinal study of beginning reading achievement and reading self-concept. *British Journal of Educational Psychology*, 67, 279-291.
- Courtenay, L.E. (1992). *A Study of the Relationship among Self-Concept, Reading Attitude and Reading Comprehension in Second Grade Readers*. Memorial University of Newfoundland, MA Thesis.
- Deeba, F. & Farooq, A.S. (2016). A Study of the Relationship of Self-Concept and Achievement of Students at Higher Education Level. *Pakistan Journal of Social Science*, 36(1), 675-684.
- Early Grade Reading Assessment. (2010). *“Early Grade Reading Assessment Expansion: Ethiopia-Data Analytic Report: Language and Early Learning.”* Addis Ababa, Ethiopia.
- Engida Zewdie. (1999). The Effects of top-down Reading Instruction model on Reading Comprehension: Focus on grade nine Students.' Unpublished MA Thesis, A.A.U. (Amharic document).
- Guay, F., Marsh, H.W., & Boivin, M. (2003). Academic self-concept and achievement: Developmental perspective on their causal ordering. *Journal of Educational Psychology*, 95, 124-136.
- Hall, L. (2014). *Examining the Relationship between Reading Ability Examining the Relationship between Reading Ability and Reading Self-concept in Differing Socio-Economic Schools*. University of Rhode Island, Open Access Master's Theses.
- Hornerya, S., Marjorie, S., Danielle, T., Rhonda, G., & Alexander, S. (2014). Enhancing Reading Skills and Reading Self-Concept of Children with Reading Difficulties: Adopting a Dual Approach Intervention. *Australian Journal of Educational & Developmental Psychology*, 14, 131-143.

- Matovu, M.(2012). Academic Self-Concept and Academic Achievement among University Students. *International Online Journal of Educational Science*, 4(1), 107-116.
- McNab, C.(1989). *“Language Policy and Language Practice: Implication dlemmas in Ethiopia education”* (Doctoral dissertation). University of Stockholm, Institute of International Education, Netherland.
- Marsh, H. W.(2006). *Self-concept theory, measurement and research into practice: The role of self-concept in educational psychology*. Unpublished manuscript, British Psychology Society, 25th Vernon- Wall lecture.
- Marsh, H. W., Ellis, L., & Craven, R. G.(2002). How do pre-school children feel about themselves? Unravelling measurement and multidimensional self-concept structure. *Developmental Psychology*, 38, 376-393.
- Marsh, H. W., Byrne, B. M., & Yeung, A. S. (1999). Causal ordering of academic self-concept and achievement: Reanalysis of a pioneering study and revised recommendations. *Educational Psychologist*, 34, 154 -157.
- Minster of Education.(2013). *Syllabus of Amharic as mother Language from grade One upto four.* Bahir Dar: Minster of Education. (Original document in Amharic).
- Muijs, D.(2004). *Doing quantitative research in education with SPSS*. London: SAGE
- Nistawati, N.(2018). *The Correlation between Self-Concept and Reading Comprehension Achievement of English Education Study Program Students of UIN Raden Fatah Palembang*. Diploma Thesis.
- Odonnell, G., & Margo, H. (1999). Introduction: Social Constructionism and Its Critics. *Theory Psychology*, 11(3), 291-196.
- Piper, B. (2010). Ethiopian early grade reading assessment. Data analysis report: Language and early learning. North Carolina.
- Pikulski, J.,& Chard, D.(2005). Fluency: Bridge between Decoding and Reading Comprehension. *The Reading Teacher*, 58(6), 167-198.
- Rider, N., & Colmar, S. (2005). Reading Achievement and Reading Self-Concept in Year 3 Children. Australian Association for Research in Education. Paper Presented at Annual Conference, Parramatta.
- Seid Yimer. (2014).*The Relationship between Amharic L1 children Reading Fluency, Reading Comprehension, Reading Acquisition and Learning Atmosphere: Focus on South Wollo grade four Students.* Unpublished doctoral dissertation, A.A.U. (Original document in Amharic).
- Tesfa Akle.(2017).*The Role of Cooperative Learning on Reading Fluency and Reading Comprehension: A study of among on Tigrigna L1 and Amharic L2 grade 7 Students in Axum town*. Unpublished doctoral dissertation, A.A.U.(Original document in Amharic)/

- Tuz-Zahara, A., Manzoor, H.A. & Imran, M.Y.(2010). Relationship of Academic, Physical and Social Sela-Concepts of Students with their Academic Achievement. *Contemporary Issues in Education Research*, 3(3), 73-78.
- Willingham, D.T. (2007). The Usefulness of Brief Instruction in Reading Comprehension Strategies. *American Educator*, 39-50.
- Yenesew Dessie. (1997). *The Effect of Interactive model on Reading Comprehension of Affan Oromo L1 Students*. Unpublished MA Thesis, A.A.U. (Original document in Amharic).
- Yenewub Tarekegn. (2004). *The Role of Process Approach of Reading on Students Reading Comprehension*. Unpublished MA Thesis, B.D.U. (Original document in Amharic).
- Zelalem Getachew. (2016). *Using Children's Literature: The Role of Readers Theater on enhancing Reading Fluency and Reading Comprehension and its Relationships among grade 3 students*. Unpublished doctoral dissertation, A.A.U.
- Zewdu Mebre.(2015). *The Impact of Reciprocal Teaching on Reading Comprehension & Reading Motivation of Amharic L1 students: Grade Seven in Focus*. Unpublished doctoral dissertation, A.A.U. (Original document in Amharic)